

Svensk-norska
samarbetsfonden

Litteratur mm om Sverige och Norge under krigsåren 1940 - 1945

Litteratur mm om Sverige och Norge under krigsåren

Förteckningen är i stort sett begränsad till material som direkt eller indirekt berör bilaterala/svensk-norska relationer under andra världskriget. Det gäller material om händelser, företeelser och personer inom detta tema. Det finns således betydligt mer norsk krigslitteratur än vad som förtecknas nedan. Vidare kan framhållas att förteckningen inte omfattar skönlitteratur eller media, exempelvis radio och/eller Tv-dokumentärer.

Ett viktigt ämne – hjälpexpeditionen ”vita bussarna” – är representerat med ett fåtal böcker. Den har ägnats ett stort antal böcker, särskilt i Norge, och är värd en egen framtida förteckning. Det kan också framhållas att sammanställning inte redovisar de viktigaste svenska och norska arkiven. Efterhand kommer förteckningen kompletteras med den delen. Det samma gäller fler titlar om doktorsavhandlingar, vetenskapliga artiklar.

Förteckningen är således inte fullständig, utan skall ses som ett levande dokument som löpande kommer att utökas. Förhoppningen är att den på sikt kan utgöra en kunskapsbank för journalister, författare, studenter, forskare mfl som är intresserade av de svensk-norska relationerna under krigsåren.

Materialet är uppdelat i Norge, Sverige och till sist Internationellt. Det är sammanställt i november 2017 av journalisten och författaren Anders Johansson på uppdrag av Svensk-norska samarbetsfonden. Arbetet är en uppföljning av den insats som Anders och undertecknad gjorde åt fonden under 2016 med boken *Norges tack – svek, samverkan och solidaritet över Kölen 1940-1945* och den tillhörande hemsidan www.norgestack.se.

Förteckningen utgör ett underlag för en kartläggning som fonden har initierat gällande genomförd/påbörjad forskning efter 1991 kring svensk-norska relationer under åren 1940-1945. Kartläggningen skall vara klar under hösten 2017 och den kommer sedan att kompletteras med denna förteckning.

Målsättningen med kartläggningen är att initiera ett nytt svensk-norskt forskningsprojekt gällande krigsåren. Det senaste avslutades 1991 och redovisades i antologin *Broderfolk i ufredstid – Norsk-svenske forbindelser under annen verdenskrig*. Ambitionen är att ett nytt bilateralt projekt i någon form kan samordnas med det pågående norska forskningsprojekt «*I en verden av total krig: Norge 1939-1945*» som genomförs av universitet i Tromsø.

Mats Wallenius

Svensk-norska samarbetsfonden
Den 15 november 2017

NORGE

Facklitteratur

Albrigten, Roger: SEPALS – Hemmelige baser på svensk jord 1944-1945! (Forlaget Kristensen 2008)

NB! RA:s morfar Magne Lindgren var dubbelagent, värvad av underrättelseofficeren Stig Synnergren vid ockupationen. SS var nere i Narvik och köpte upp alla kartor han kom åt över hamnstaden och fjällen upp mot Riksgränsen. Boken har utkommit i två upplagor. RA är lokalhistorisk forskare och författare med Finnmark och Nord-Norge som specialområden. Har startat Foreningen Krigshistorisk Landskap Finnmark.

Andersen, Odd T.: På veg hjem – Med 1. Feltbataljon till Finnmark (Ungdomsforlaget, Oslo; utgivningsår okänt)

Andresen, Alf Pahlow & Johansen, Helge Stray: Kvarstadsbåtene – Göteborgskonvoien. Et kapitel av den norske handelsmarinens historie under krigen. (Johan Grundt Tanum 1948.)

NB! Den första norska boken om kvarstadsbåtarna.

Andresen, Alf Pahlow: I natt og tåke mot England : Kvarstadsbåtene - beretning fra en mann ombord (J.W. Cappelen Forlag 1992)

NB! APA följer upp ovan nämnda bok med en mer personlig berättelse.

Borchgrevink, Nils: Polititroppene i Sverige 1943–1945 (Hærens stab., Oslo 1968)

Borgen, Poul: Historisk bakgrunn og supplerende opplysninger om polititroppene (Veteranforeningen Polititroppene i Sverige/Norge 1943–45, Region Østlandet)

Borgen, Poul & Hofsbro, Tor: Norske Polititroppene i Sverige – Operasjonene i Norge 1944–1945 (Veteranforeningens Historielag, mars 2005)

NB! Denna skrift är en uppdaterad version av Borgens ovan nämnda skrift.

Brodersen, Arvid: Mellom frontene (Cappelen, Oslo 1979)

NB! AB var Milorgchefen Hauges mellanhand för informella kontakter i Sverige med bl.a. Jacob Wallenberg.

Buraas, Anders: Sverige tur-retur: beretningen om flyktingene som ble soldater (Gyldendal, Oslo 1985)

Ditleff, Niels Christian: Da tysklandsfangene ble reddet (Tanum forlag Oslo 1955)

NB! NCD, norsk diplomat under andra världskriget, tog i september 1944 det ursprungliga initiativet till en svensk hjälpexpedition för att rädda nordiska fångar ur läger i Nazi-Tyskland. Han presenterade förslaget för Folke

Bernadotte vid en middag hemma hos Norgevännen och SAF-direktören Bertil Kugelberg, som två år tidigare satte igång Svenska Norgehjälpen tillsammans med LO och KF. Se Kugelberg och Bernadotte, Folke !

Dyrdahl, Tore (redaksjonssekretær): *De norske polititroppene i Sverige 1943–1945* (Forsvarsdepartementets presse- og informasjonsavdeling 1983)

EGGE, Bjørn: *En kriger for fred – Et liv for forsvar, frihet og fred* (Utgiven av Norsk Tidsskrift for Sjøvesen 1982)

NB! BE deltog i *Operation Performance* (kvarstadsbåtarna), blev fånge i Nazi-Tyskland och räddades av "de vita bussarna". Efter kriget framgångsrik militär karriär i Norge och internationellt. Engagerad i bl.a. Röda Korset.

Eikli, Gunnar: *Fra flukt til Sverige til krig i Finnmark* (Eikli media, Hamar, 1996 och 2005)

NB! GE:s bok är en fängslande personlig berättelse om "polititroppene".

Ekman, Stig & Grimnes, Ole Kristian (redaktörer): *Broderfolk i ufredstid – Norsk-svenske forbindelser under annen verdenskrig*. (Universitetsforlaget Oslo (1991)

NB! Denna "klassiker" är resultatet av ett norsk-svenskt forskningsprojekt med flera seminarier på Voksenåsen ovanför Oslo och finansiärer i båda länderna. Boken innehåller bidrag av historikerna Tor Arne Barstad, Anders Berge, Kersti Blidberg och Wilhelm M. Carlgren.

Elster, Helge och Wigert, Erik (red.): *Vi var i Rikspolitiet 1943-1945. Om utdannelsen i Sverige og innsatsen i Norge av deltakerne* (Rikspolitiets tiltaksnemnd, Oslo 1995)

NB! "Rikspolitiet" var en slags norsk fältpoliskår, fullt militärt utrustad och med Johannesberg i Gottröra socken som svensk bas. Dess första 50-talet rekryter i juli 1943 var början på "polititroppene" som växte till ca 15 000 man under de kommande 20 månaderna.

Franck-Nielsen Øystein: *Fanget – Tre år i Hitlers dødsleire. Alf Knudsens utrolige historie*.

NB! AK var en av de norrmän som räddades av de vita bussarna

Frydenlund, Grethe: *Grev Folke Bernadotte og De hvite bussene våren 1945 – En beretning om mod* (HL-senteret Oslo 2013)

NB! En koncis berättelse av GF, gift med utrikesminister Knut Frydenlund och nära medarbetare till Kristian Ottosen, som skrev ett dussin böcker om bl.a. norska fångar i Nazi-Tyskland och räddningsexpeditionen "vita bussarna". KO var själv en av dem som räddades efter tre års fångenskap.

Guldal, Vidar (red.): *Med norske soldater fra Svealand til Telemark: Et minneskrift om feltbataljon VII* (Villvoll Skrivestuggu, Røyse 1946)

Guldvog, Eirik: – og atter takk! Øst for Kølen – i krig och fred

(Utgiven på eget förlag, Hamar 1996)

NB! EG var den förste norske fältprästen som vigdes i Sverige under kriget, av biskop Gustaf Aulén i Strängnäs domkyrka i hemlighet 23 december 1942. EG blev senare som norsk kyrkoherde i Stockholm ”byggherre” för Kronprinsesse Märthas Kirke på Söder.

Haganæs, Jul: *Kurer for frihet – Historien om Bjarne Holth-Larsen* (Grøndahl & Son Forlag 1986)

NB! BH-L var en norsk agent/kurir som opererade flitigt över norsk-svenska gränsen i Värmland. God vän med norsk-svenske vapenbrodern Allan Mann.

Hartmann, Paul: *Bak fronten – Fra Oslo og London 1939-1945.* (Aschenhoug, Oslo 1955)

NB! Hartmann var norsk finansminister under ockupationen och skriver bl.a. om norsk-svenska ekonomiska relationer.

Hauge, Jens Chr.: “*Forsvaret av Norge i 1940 – Hva betydde det? – 50 år etter*” (Föredrag i Oslo Militære Samfund 2 april 1990)

NB! JCH var jurist, blev chef för hjemmefrontens militära organisation – *Milorg* – och utsågs till försvarsminister efter krigsslutet.

Hauge, Jens Chr.; “*Synspunkter på det militære samarbeidet Norge–Sverige under krigen*” (Föredrag första gången 1988, publicerat i Norsk Militær Tidsskrift 5/1993)

Hauge, Jens Chr.: *Frigjøringen*

(Gyldendal, Oslo 1970, plus ett nyskrivet sista kapitel “*Tilbakeblikk 50 år etter*” ur upplagan år 1994)

Hauge, Jens Chr.: *Rapport om mitt arbeid under okkupasjonen* (Gyldendal, Oslo 1995)

Heide, Erland: *Tyske soldater på flukt.* (Sollie förlag Oslo 1988)

Ihlen, Joakim & Kugelberg, Bertil: *Frendenfolk.*

(H.A. Aschehoug & Co, Oslo 1945)

NB! En “dialogbok” författad av två goda vänner som samarbetade under ockupationen för att främja bättre förståelse mellan norrmän och svenskar. JI var en norsk entreprenör av känd familj och BK var svensk arbetsgivar direktör och sedan långt före kriget varm Norgevän. Han var med om att starta Svenska Norgehjälpen. Se hans egen bok *Upp i vind.*

Jonassen, Mari: *De overlevende – 19 norske kvinner og menn forteller om sine liv i Hitlers fangeleirer* (AJ anm; bl.a. Bjørn Egge). (Damm Forlag 2006.)

Johansson, Anders: *Den glemte armé – I skyggen av hjemmefronten* (Damm, Oslo 2007, norsk korrigerad utgåva av svenska debutboken 2005. Utgiven både inbunden och i pocket.)

Johansson, Anders: *De glemte agentene – Norsk-svenske våpenbrødre mot Nazi-Tyskland* (Pax forlag 2011)

Johansson, Anders: *De glemte blokadebryterne – Krigsdramatikk i Skagerrak 1939-45* (Cappelen Damm 2016)

NB! Samtliga tre böcker av AJ är översatta till norska av Svein Sæter, journalist och författarkollega. Böckerna är slutsålda på förlagen.

Jonassen, Mari: *Hvite busseer – Med norsk ungdom til Hitlers dødsleire* (N.W. Damm & Søn 2000)

NB! MJ har skrivit flera böcker om hjälpexpeditionen "Vita bussarna". Denna bok vänder sig särskilt till ungdomar. Ett extra plus är att den innehåller en utförlig förteckning över "litteratur og kilder" (som dock är 17 år gammal f.n.)

Kjær, Anders: *Ja, vi elsker. Norges kamp for frihet och rätt.* (Utgiven av A.-B. Bokverk, Stockholm 1945. Översättning av Gurli Hertzman-Ericson.)

NB! Praktverk med medverkan av Konung Haakon VII och Kronprins Olav och ett 15-tal prominenta norska personligheter som t.ex. general Otto Ruge, utrikesminister Trygve Lie, generalmajor Ole Berg, professor Didrik Arup Seip, biskop Arne Fjellbu, teaterchef Hans Jacob Nilsen, författaren Sigrid Undset och professor Johs. Andenæs.

Kristoffersen, Terje: *De tause heltene – 830 S – I livsfarlig oppdrag for norsk etterretning og sikringstjeneste 1940-45* (Norgesforlaget 2009)

NB! TK skriver om en föga känd underrättelsegrupp under ockupationen. Han var tidigare engagerad i den nu nedlagda Grenseloser og Kurerers Forening och redaktör för dess medlemstidning *Grenselosen* med många artiklar om personer, företeelser, händelser etc i gränsbygderna. Denna tidning bör om möjligt spåras upp och tillföras forskningsprojektets arkiv. TK är numera rektor för en lantbruksskola (om jag minns rätt).

Leirfall, Jon: *I storm og stille – Blad frå minneboka* (Det norske samlaget, Oslo 1989)

NB! JL var norsk bondepolitiker och stortingsman och författare efter kriget. Under exilen i Sverige skötte han bl.a. jord- och skogsbruk vid godset Mälsåker på Selaön i Mälaren, som användes som norsk militär förläggning. JL köpte godset genom en svensk bulvan med pengar från Norges exilregering i London.

Lie, Trygve: *Hjemover* (Tiden, Oslo 1958)

NB! Sista delen av den norske utrikesministern under andra världskriget och som bl.a. behandlar de spända relationerna med Sverige.

Luihn, Hans (red.): *Bøker om Norges frihetskrig 1940-45: en bibliografi* (Grøndahl Dreyer og Frigjøringskomiteen, Oslo 1995)

Lunde, Jon Vegard: *Hjemmefronten på Hedmarken og i Østerdalen* (Lunde Pressetjeneste 1998-2005)

Volym I: *Motstand og ikke-motstand 1940-42* (Utgiven 1998)

Volym II: *Det har lett for å gå godt* (2001)

Volym III: *Blod og tårer, men mest svette* (2005)

NB! JVL:s tre böcker med fokus på gränsområdena Hedmarken och Østerdalen är enormt detaljerade och innehåller mängder av stoff om enskilda motståndsmän och grupper som är relevanta även för Sverige. De bör följas upp med lokalhistorisk forskning på andra sidan *svenskegrensen*.

Lyngstad, Torleif: *Veien til Sverige* (Orkana 2015)

NB! TL har i 40-talet år ägnat sig åt lokalhistorisk forskning om krigsåren och ockupationen i Nord-Norge och denna bok handlar om Nord-Troms och Finnmark.

Løfsnes, Knut: *Motstandsmann og politiker* (Gyldendal, Oslo 1991)

NB! Vänstermannen KL hade hemliga uppdrag både på Kjesäter och i Stockholm under ockupationen.

Nilsen, Sidsel Marie: *Helst mot urolig vær – teatermannen Hans Jacob Nilsen* (Aschehoug 1997)

NB! Skådespelerskan SMN, dotter till den radikale regissören m.m. Hans Jacob Nilsen – och syster till Grethe Frydenlund, skriver öppenhjärtigt om sin far. Efter flykt till Sverige grundade HJN ”Fri norsk scene”, som engagerade teaterfolk i exil och verksamt bidrog till norsk-svenskt kulturellt samarbete.

Odner, Per: *NN – Out of Night and Fog* (Utgiven på eget förlag i Australien 1999)

NB! PO var med om många strapatser och äventyr som norsk motståndsmän och flykting i Sverige; sattes bl.a. i interneringsläger. Fånge i Nazi-Tyskland efter katastrofen med ”kvarstadsbåtarna” våren 1942.)

Ottosen, Kristian: *Redningen – Veien ut av fangenskapet våren 1945* (1998)

NB! KO, som själv var fånge tre år i Nazi-Tyskland, har skrivit ett dussin krigshistoriska böcker med främst norrmän i fångenskap som huvudtema. Hans främsta medarbetare var Grethe Frydenlund, änka efter utrikesminister Knut Frydenlund. Se Frydenlund, Grethe !

Pryser, Tore: *Fra varm til kald krig – Etterretningskuppet på Lillehammer i frigjøringsdagene 1945 og et mulig mord* (Universitetsforlaget, Oslo 1994)

Pryser, Tore: *Hitlers Hemmelige Agenter* (Universitetsforlaget, Oslo 2001)

Pryser, Tore: *Kvinner i hemmelige tjenester – Etterretning i Norden under den annen verdenskrig* (Cappelen 2007)

Pryser, Tore: *Tyske hemmelige tjenester i Norden – Spionsaker og aktører 1930-1950* (Universitetsforlaget Oslo 2012)

Rimstad, Birgit H: *Unge tidsvitner – Jødiske barn og unge på flukt fra det norske Holocaust* (Gyldendal 2016)

NB! BR gjorde djupintervjuer med judiska barn och tonåringar som lyckades undkomma till Sverige under sitt arbete med en ”masteroppgave” i historia, vilken slutfördes vid Universitetet i Oslo 2013. BR uppger att mellan 1 200 och 1 300 judar flydde från Norge till Sverige under ockupationen.

Riste, Olav: *”Londonregjeringa”, Norge i krigsalliansen 1940-1945. Bind I. 1940-1942 PRØVETID.*

(Det Norske Samlaget & Forsvarets krigshistoriske avdeling 1979)

Riste, Olav: *”Londonregjeringa”, Norge i krigsalliansen 1940-1945. Bind II. 1942-1945 VEGEN HEIM.*

(Det Norske Samlaget & Forsvarets krigshistoriske avdeling 1979)

NB! Detta verk i två delar av en av Norges främsta krigshistoriker har mycket relevant stoff även för Sverige.

Riste, Olav: *”Utefront”,*

Band nr 7 av serien Norge i Krig; huvudred.: Magne Skodvin

(Aschehoug, Oslo 1987)

Riste, Olav: *Forholdet mellom den norske og den svenske regjering under krigen.* (Nordisk Tidskrift nr 1/1989)

Rolfsen, Wilhelm Münter: *Usynlige veier*

(1:a uppl. Jacob Dybwads Forlag Oslo 1946, ny opplaga 1946 Kolibri Forlag 1995 med de inblandades genuina namn, dvs icke täcknamn.)

NB! Norsk journalist, jurist, motståndsmann och officer i ”polititroppene”. Medlem av Hjemmefrontens Sentralledelse (HS) och ledare för ”Edderkoppen”, Milorgs nätverk av gränsstigar till Sverige, dit RWM var tvungen att själv fly sent 1943.

Ryeng, Nils (med Ole Chr. Førre och Olav Ravn): *Hemmelig krig i nord – Historien om XU i Nord-Norge* (Orion Dokumentar 2009)

NB! Författarna är officerare i norska armén och boken har stoff om svensk militär underrättelsetjänst och norska baser i norra Sverige.

Sandvik, Harald: *Frigjøringen av Finnmark 1944-1945*

(Forsvarets Krigshistoriske Avdeling & Gyldendal, Oslo 1975)

Skodvin, Magne: *Krig og okkupasjon 1939-1945,* (1990)

Soleim, Marianne Neerland: *Operasjon Asfalt – Kald krig om krigsgaver* (2017)

NB! Denna bok av historikern MNS bygger på hennes avhandling 2004, publicerad 2009, om *Sovjetiske krigsfanger i Norge 1941-1945*. Se rubriken "Avhandlingar etc". Boken handlar om en forcerad flyttning i Norge 1951 av kropparna efter döda sovjetiska krigsfångar under ockupationen. Den har fått de norska bokhandlarnas sakprosapris och utsetts till en av de mest betydelsefulla norska böckerna om andra världskriget.

Solli, Svein: ... også vi, nær det ble krevet... En beretning om III. reservepolitibataljon, Sverige og Norge 1944-1945 (Forsvarsmuseets småskrift 9/1992, Oslo)

Steen, Sverre & Eskeland, Arnold (red.): Norges krig 1940–1945. Band 2 (Gyldendal, Oslo 1948)

Stensland, B.(red.): VOXNA – Norske ingeniøravdelinger i Sverige 1944-1945 (Oslo 1955)

Sverdrup, Jakob: "Norges utenrikspolitikks historie", Band 4 av Inn i storpolitikken 1940–49 (Universitetsforlaget, Oslo 1996)

Sæter, Einar: I kurer-fart for XU (Rune Forlag, Trondheim 1977)

NB! ES var agent och kurir och även verksam inom "polititroppene". Demma bok och den följande, med sonen SS som medförfattare, är intressanta skildringar av den norska militära underrättelsen XU.

Sæter, Einar & Sæter, Svein: XU i hemmeleg teneste 1940-45 (Det Norske Samlaget 1995, nyutgåva 2007)

Sæter, Svein: Spion i Hitlers rike – Student og agent: Sverre Berghs dramatiske dobbeltliv (Damm & Søn 2006)

NB! Bergh fick hjälp av svenske pressattachén Damgren i Berlin med att bl.a. smuggla ut agentrapporter.

Söderman, Harry: Polititroppene i Sverige – Skandinavisk mellomspill (Gyldendal Norsk Forlag 1946)

NB! Norsk översättning av HS:s svenska original *Skandinaviskt mellanspel*.

Sønsteby, Gunnar: Rapport fra "Nr. 24" (Ernst G. Mortensen, Oslo 1960, sista utgåvan Orion, Oslo 2001)

Sønsteby, Gunnar: Bak rapportene Aventura, Oslo 1985, i samarbeite med Jan Brage Gundersen)

Sørheim, Thor: Blendingsgardiner og svenskessuppe. Skedsmo i krig 1940-1945 (Skedsmo kommune, 1995)

Ulstein, Ragnar: Svensketrifikken I – Flyktninger til Sverige 1940-43 (Det Norske Samlaget Oslo 1974)

NB! RU var aktiv motståndsmän under kriget och tränad till commandosoldat i Skottland ("Kompani Linge"). Har författat en rad viktiga böcker om Norge under den tyska ockupationen.

Ulstein, Ragnar: *Svensketrafikken 2 – Flyktingar til Sverige 1943-45* (Det Norske Samlaget 1975)

Ulstein, Ragnar: *Etterretningstjenesten i Norge 1940-45. Tre delar: Amatørens tid 1989, Harde år 1990, Nettet strammes 1992.* (J.W. Cappelens Forlag AS.)

Veum, Eirik: *Det svenske sviket 1940-1945* (Kagge Forlag 2016)

NB! Journalisten EV är starkt kritisk till svenska myndigheters agerande och förhållningssätt under kriget. Bokens innehåll är inte oviktigt men obalanserat och oproportionellt till Sveriges nackdel. Svensk utgåva på Lind & Co hösten 2017.

Værnø, Grethe (redaktör): *Naboskap i krisetider. Norge og Sverige under 2. Verdenskrig.*

(Stencilerad rapport från "Dialog-konferense" på Norges Ambassad i Stockholm 23-24 november 1988.)

NB! En konferens under medverkan av en rad viktiga aktörer under och efter kriget; militärer, politiker, diplomater, forskare etc.

Aas, Oddvar: *Norske pennekneker i eksil* (Tiden Norsk Forlag 1980)

NB! En detaljrik bok om landsflyktiga norska kulturarbetare i Sverige under kriget; inte bara skribenter av olika slag utan också artister, musiker etc. Författaren var journalist och blev efter kriget pressattaché.

Ørvik, Nils: *Norsk militær i Sverige 1943-1945* (Ernst G. Mortensens Forlag, Oslo 1951)

NB! Den första detaljerade boken om "polistrupperna"; ett pionjärarbete.

Avhandlingar, vitböcker, dokument, uppsatser

Grimnes, Ole Kristian: *Et flyktingesamfunn vokser fram – Nordmenn i Sverige 1940-45.* (H. Aschehoug & Co, Oslo 1969.)

NB! OKG:s avhandling om den omfattande "stat i staten" som Norge byggde upp i Sverige. Norska exilmyndigheter fick ansvar för att organisera och driva en egen förvaltning, som omfattade både civil och militär verksamhet.

Rimstad, Birgit H: *Jødiske barn og unge som overlevde det norske Holovaust: Flukten fra Norge. Det svenske eksolet. Livet etter 1945.* (Masteroppgave i historia vid Universitetet i Oslo 2013.)

NB! BR följde upp med sin debutbok *Unge tidsvitner* 2016. Se ovan!

Soleim, Marianne Neerland: *Sovjetiske krigsfanger i Norge 1941-1945; antall, organisering og repatriering.* (Universitetet i Tromsø 2004).

MNS är en framstående, prisbelönad norsk krigshistoriker. Ovan nämnda bok var hennes doktorsavhandling. Hon är verksam inom Norges arktiske universitet i Tromsø (UiT) och chef för Barentsinstituttet i Kirkenes (en del av UiT) som har ansvar för tvärvetenskapligt forskningssamarbete mellan Norge och Ryssland.

Marianne Neerland Soleim följde upp sin avhandling från 2004 med den kritikerrosade boken *Operasjon Asfalt – Kald krig om krigsgraver 2017*. Se under förteckningen facklitteratur!

Virksomheten utenfor Norges grenser 1940–1945. Oversikt over krigsmaktens oppbygging og innsats, band 4
(Stortinget, Oslo 1946)

Norges forhold til Sverige under krigen 1940–45. Aktstykker i tre delar utgivna av Det Kgl. Utenriksdepartement
(Gyldendal, Oslo 1947, 1948 och 1950)

Regjeringen og Hjemmefronten under krigen. Aktstykker utgivna av Stortinget.
(Aschehoug & Co 1948)

Stenwig, Sigurd: *Ideologi eller pragmatisme? En studie av nordmenn i tysk krigstjeneste som flyktet til Sverige 1941-1945*
(Masteriopp-gave i historie Trondheim våren 2014)

Tangestuen, Mats: *Også jødene kom for øvrig over grensen høsten 1942: Jødiske flyktninger fra Norge i Sverige 1940-1945.*
(Hovedoppgave 2004 i historie ved Historisk Institutt, Universitetet i Bergen)

SVERIGE

Facklitteratur, fackartiklar m.m.

Andersson, David Verner *Jutzi – Ett drama vid gränsen.*
(Förlaget Tänk! Arvika 1961)

NB! Handlar om den förmodligen mest uppmärksammade och omdiskuterade tyske desertören från Norge till Sverige. Jutzi omkommer under mystiska omständigheter då han med tvång förs tillbaka över gränsen.

Andersson, Lars M & Tydén, Mattias (redaktörer): *Sverige och Nazityskland – Skuldfrågor och moraldebatt* (Dialogos 2007)

NB! Ett stort antal medförfattare, främst historiker och andra forskare, granskar kritiskt och på bred front det svenska samhället (samlingsregeringen, pressen, näringslivet, akademikerna, fackförbunden etc) Sveriges agerande under andra världskriget.

Andersson, Maria: *Norgehjälpen i Göteborg under andra världskriget.* (Göteborgs Hembygdsförbunds temaserie *Förr och Nu* Skrift nr XXV.)

Andréen, Per G.: *De mörka åren – Perspektiv på svensk neutralitetspolitik våren 1940-nyåret 1942.* (Norstedt & Söner Stockholm 1972.)

Arnstad, Henrik: *Spelaren Christian Günther.* (Wahlström & Widstrand 2006.)

Barker, Ralph: *Blockadbrytarna.* (Rabén & Sjögren 1976. Översättning av Nils Kjellström. Originalets titel *The Blockade Busters.* Chatto and Windus Ltd.)

NB! Ett standardverk om kvarstadsbåtarna m.m. 1942-1945.

Berge, Anders: *Flyktingpolitik i stormakts skugga – Sverige och de sovjetryska flyktingarna under andra världskriget.* (Uppsala Universitet; Centrum för multietnisk forskning 1992.)

NB! AB gjorde banbrytande forskning om de sovjetiska krigsfångar som rymde från Norge till Sverige, undan nazityskt tvångsarbete. Tyvärr avled han alltför tidigt 2008 varvid en viktig forskare gick förlorad.

Berggren, Jan: *Världskrig, kommunism och nazism i själva verket – Aktörer, åsikter och aktioner inom statlig svensk förvaltning under andra världskriget. Exemplet: Tullverket* (Carlsson Bokförlag 2005)

NB! Författaren f.d. chef för numera igenbommade Tullmuseet i Stockholm.

Bergh, Folke: *Svensk kyrka i ockuperad stad – Motstånd och nödhjälp i Oslo 1942-45* (Proprius Förlag Stockholm 1988)

NB! FB var pastorsadjunkt i svenska Margaretakyrkan i Oslo från 1942.

Berglund, Tobias & Sennerteg, Niclas: *Svenska koncentrationsläger i Tredje Rikets skugga* (Natur & Kultur 2008)

NB! Skildrar mörka kapitel om interneringar i Sverige under andra världskriget. Dock onödigt ”vinklad” titel som för tankar till nazi-tyska läger.

Bernadotte, Folke: *Slutet – Mina humanitära förhandlingar i Tyskland våren 1945 och deras politiska följder* (Norstedt & Söner, Stockholm 1945)

NB! FB:s egen personliga berättelse om sin ledning av räddningsprojektet med ”vita bussarna”, som måste ha skrivits under tidspress omedelbart efter krigsslutet; förordet är daterat i Stockholm i juni 1945!

FB tar i boken avstamp i möten i oktober 1944 med bl.a. general Eisenhower och svenske generalkonsuln Raoul Nordling i Paris. Först därefter, i december, uppger han sig i Stockholm ha träffat den norske diplomaten Niels Christian Ditleff, som först av alla framfört idén om en räddningsexpedition. I verkligheten diskuterade de båda projektet redan 22 september 1944, hemma hos Bertil Kugelberg; Se hans bok *Upp i vind*.

Björkman, Leif: *Säkerhetstjänstens egna berättelser om spionjakten krigsåren 1939-1942.* (Hjalmarson & Högberg, Stockholm 2006)

NB! Viktig dokumentation som dock ofta är svårbegriplig för icke initierade eftersom aktuella personer inte sätts in i övergripande sammanhang.

Boëthius, Maria-Pia: *Heder och samvete – Sverige och andra världskriget.* (Ordfront förlag 1999)

NB! M-PB utlöste med denna personliga, starkt kritiska och mycket omdiskuterade bok en häftig debatt om Sveriges moraliska hållning under kriget.

Boheman, Erik: *På vakt – Kabinettssekreterare under andra världskriget* (Norstedt & Söner, Stockholm 1964)

NB! EB var den främste svenske ämbetsmannen under kriget och bl.a. ansvarig för att värma upp de frostiga förbindelserna med de allierade. Han blev t.o.m. hembjuden av Churchill till dennes lantställe.

Bokholm, Rune: *Tisdagsklubben – Om glömda antinazistiska sanningssägare i svenskt 30- och 40-tal* (Atlantis 2001)

NB! Företagaren och historikern RB skildrar svenska antinazistiska personligheter även utanför den av Amelie Posse grundade klubben.

Bokholm, Rune: *Före... Under... Efter... Motstånd mot nazismen och hjälp till dess offer* (Atlantis 2007)

NB! RB följer upp sin ovan nämnda bok med att bl.a. skildra den ”illegala avisen” *Håndslag*, som trycktes i Stockholm 1942-1945 och smugglades till hemmefronten.

Boldt-Christmas, G.E.F.: *Voro vi neutrala?* (Bonniers 1946)

NB! Författaren svensk sjöofficer och marinattaché i London som blev utfryst p.g.a. kritik mot Sveriges eftergifter mot Nazi-Tyskland

Brandt, Willy: *Norge ockuperat och fritt* (KF:s Förlag Stockholm 1943)

NB! Detta är en av flera böcker den blivande tyske förbundskanslern WB skrev under sin exil i Sverige under andra världskriget. WB arbetade som norsk kurir och som journalist och medverkade i bl.a. den ”illegala avisen” *Håndslag*.

Bruchfeld, Stephane & Levine, Paul A.: ... om detta må ni berätta...

**En bok om Förintelsen i Europa 1933-1945
(Regeringskansliet och Levande historia 1998)**

NB! En elementär och översiktlig publikation, som producerades och distribuerades i stort antal till bl.a. skolor och studieförbund sedan dåvarande statsminister Göran Persson i Riksdagen i juni 1997 initierat en bred informationskampanj om Förintelsen; ”Syftet är att med utgångspunkt från Förintelsen under andra världskriget ta upp frågor om medmännisklighet, demokrati och alla människors lika värde.”

Byström, Mikael, *Utmaningen. Den svenska välfärdsstatens möte med flyktingar i andra världskrigets tid.* (Nordic Academic Press, Lund 2012)

Carlgren, Wilhelm M: *Svensk utrikespolitik 1939–1945* (Allmänna förlaget, Stockholm 1973)

NB! WMC hade som svenska UD:s arkivchef en utmärkt ut- och överblick.

Carlgren, Wilhelm M: *Svensk underrättelsetjänst 1939–1945* (Liber /Allmänna förlaget 1985)

Carlgren, Wilhelm M: *Korten på bordet. Svenska vitböcker om krigsörens utrikespolitik* (Militärhistoriska förlaget 1989)

Carlsson, Carl-Gunnar: *Minnen från gränsen – några berättelser ur verkliga livet.* (A. Svanqvist & Son, Årjäng 1972)

Clayhills Hedemann, Ragnvald: *Tisteln i rosenrabatten – Från revolution till ruin.* (Vulkan förlag 2016?)

NB! RCH skriver en öppenhyrtig bok om sin far, Reidar Hedemann, som med norska *Pressekontoret* i Stockholm som täckmantel dirigerade agent- och kurirtrafik till och från Norge. (Norsk utvidgad utgåva på gång 2017)

Cronenberg, Arvid: *Planen “Operation Rädde Norge”.* (Kapitel i Jämtlands fältjägerregemente, band 3, Östersund 2003)

Drivenes, Knut-Olav: *Den norska truppförbandsutbildningen i Sverige 1943–1945*(Artikel i *Militärhistorisk tidskrift* 1994)

NB! K-O D var då han skrev denna uppsats elev vid svenska Försvarshögskolan och är nu anställd som forskare där.

Edelstam, Erik H: *Janusansiktet. Berättelsen om diplomaten Harald Edelstams liv och tid.* (Carlsson 2013)

NB! EHE är son till diplomaten Edelstam.

Ehrensverd, Carl August: *Arméchef i orostid – Dagboksanteckningar 1938-1957* (Svenskt Militärhistoriskt Bibliotek 2005)

NB! CAE, ”Cala”, var en av de svenska militära ledare som verksamt bidrog till en omsvängning till de allierades favör under de sista krigsåren – och gav aktivt stöd till mobiliseringen av en norsk armé på svenskt territorium 1943 och framåt, de s.k. ”polistrupperna”.

Ekman, Stig (redaktör): *Stormaktstryck och småstadspolitik - Aspekter på svensk politik under andra världskriget* (Liber förlag 1986)

NB! SE är en av de svenska forskare som arbetat längst och mest uthålligt med Sverige och andra världskriget.

Stig Ekman: *Skilful Realpolitik or Unprincipled Opportunism.*

Kapitel i Stig Ekman & Nils Edling (eds), *War Experience, Self Image and National Identity: The Second World War as Myth and History*. (1997)

Elgemyr, Göran: *Kai Holsts mystiska död – Historien om en norsk motståndsmän i Oslo och Stockholm* (Jure Förlag AB 2015)

Ericson-(Wolke), Lars (red.): *Beredskap i väst – Sveriges militära beredskap och västgränsen 1939–1945*

(Meddelanden från Krigsarkivet XIV, Västervik 1991)

Erikson, Mauritz: *Flyktingar i fjällen* (Rabén & Sjögren, Stockholm 1974)

Erlander, Tage: *Tage Erlander 1940–1949*.

(Tidens förlag, Stockholm 1973)

NB! Statsminister TE:s andra memoardel med fokus främst på andra världskriget och dess efterdyningar.

Finstrom, Carl Gustav: *Our Secret War in Scandinavia: The Story of US-Swedish Military Cooperation in World War Two*.

(Kungliga Krigsvetenskapsakademiens handlingar och tidskrift 4, Stockholm 2000)

NB! CGF tjänstgjorde som militärattaché vid USA:s ambassad i Stockholm efter kriget och intresserade sig särskilt för att utforska Skandinavien, USA och andra världskriget.

Fontander, Björn: *Flykten över Kölen* (Raben & Sjögren, Stockholm 1979)

NB! BF har som författare och medarbetare i SVT intresserat sig särskilt för andra världskriget. Han samarbetade flitigt med NRK-producenten Anders Buraas.

Fontander, Björn: *De onda åren – Sverige 1940-1945*

(Carlssons Bokförlag 2006)

Fors, Mats: *Svarta nejlikan – Harald Edelstam – en berättelse om mod, humanitet och passion* (Prisma 2009)

NB! HE var bl.a. svensk attaché vid svenska generalkonsulatet i Oslo under ockupationen och hade mycket goda relationer med *hjemmefronten*. Oktober 1944 lämnar HE Oslo; det börjar brännas under fötterna på honom...

Fritz, Martin: *German Steel and Swedish Iron Ore 1939-1945*.

(Ekonomiska institutionen, Göteborgs universitet 1974)

NB! Denna institution har bedrivit omfattande forskning om Sveriges ekonomiska förbindelser under andra världskriget.

Fritz, Martin, Karlsson, Birgit, Karlsson, Ingela & Nordlund, Sven: *En (o)moralisk handel?*

(Skrift utgiven av Forum för Levande Historia 2006)

**Furtenbach, Börje: *Värmländsk beredskap*
(Egilsförlaget Stocksund 1947)**

NB! Författaren var svensk överste under andra världskriget.

Geer, Hans de: *Konfrontation med krigets verklighet – Norsk utbildning* (Kapitel i jubileumsboken *Kungliga Södermanlands Regemente under 350 år*, utgiven år 1977)

**Gemzell, Carl-Axel: *Vänskap och politik – Aspekter på de engelsk-svenska relationerna under andra världskriget*.
(Historielärarnas förenings förlag 2005)**

Gemzell, Carl-Axel: *Tysk militär planläggning under det andra världskriget: Fall Sverige*. (Scandia 1975, Volym 41, nr 2.)

**Grafström, Sven: *Anteckningar 1938–1944. Utgivna genom Stig Ekman*,
(Kungliga samfundet för utgivande av handskrifter rörande Skandinaviens historia, Stockholm, 1989)**

NB! Diplomaten SG tjänstgjorde vid Sveriges legation i Warszawa då Hitler anföll Polen 1 september 1939. SG:s hustru var tyska, hans svärfar tysk ambassadör och med söner i tyska krigsmakten. SG var engagerad och orätt antinazist och ofta kritisk mot överordnade i UD och regeringen.

**Granegård, Christer: *Norska polistrupper i Sverige*
(Artikel i tidskriften *Scandia* 1970)**

NB! En elementär och översiktlig genomgång av denna norska armé.

Güettler, Kalle: *Frivilliga. Två unga människors kamp under andra världskriget* (Bonnier Carlsen 1997.)

NB! En gripande berättelse om ett svensk-norskt motståndspar, som tyvärr hamnade i skuggan eftersom den felaktigt marknadsfördes som barnbok.

**Gyllenhaal, Lars & Gebhardt, James E.: *Slaget om Nordkalotten*
(Historiska Media, Lund 1999)**

Gyllenhaal, Lars: *Jan och Nordens frihet – En svensk frivillig i Finland och Norge* (Fischer & Co 2014)

NB! Boken är en berättelse om Jan Danielsen, som avled för få år sedan.

**Hallberg, Lars: *Källor till invandringens historia – i statliga myndigheters arkiv 1840-1990*.
(Riksarkivet, skrift nr 17, 2001. Ny reviderad upplaga september 2017)**

NB! Se under rubriken "Arkiv".

Hammarlund, KG: *På hemliga vägar: svensk-norsk kurirtrafik 1940–45* (Ordfront, Stockholm 1989)

Hansson, Per: *De kuvar oss aldrig: berättelsen om den norska familjen Morset*

(Gyldendal, Oslo 1963, sv. övers.: Gummesson, Stockholm 1965)

NB! Familjen Morset i Trøndelag hjälpte flyktingar till Sverige.

Henningson, Bengt: *Granne med kriget – En Värmlandsynglings dagbok 1939-1945*

NB! Eget förlag 1995. BH:s far var svensk tulltjänsteman i gränsorten Charlottenberg och ortsombud för C-byrån.

Hugemark, Bo & Böhme, Klaus-Richard: *Beredskapsserien i sju band*

1: *Stormvarning: Sverige inför andra världskriget (1989)*

2: *Urladdning: 1940 – blixtkrigens år (1990)*

NB! Alf W Johansson medarbetar med kapitlet *Mineringar och ”hjälpepeditioner” – Västmakternas planer gentemot Skandinavien 1939-1940*. Wolfgang Wilhelmus skriver om *Det tyska anfallet mot Skandinavien*. Stellan Bojeruds kapitel *Norgefälttåget 1940* med underrubriken *En studie i ett operativt misslyckande*. Krister Wahlbäcks bidrag har rubriken *Fem reflexioner kring kriget i Norge 1940*. Göran Andolf skriver om *Den svenska frivilliginsatsen i Norge 1940*.

3: *I orkanens öga: 1941 – osäker neutralitet (1992)*

4: *Vindkantring: 1942 – politisk kursändring (1992)*

NB! Andolf skriver om militära interneringar i Sverige under de första krigsåren. Wilhelm M Carlgren medarbetar med kapitlet *Norsk-brittisk-svenska meningsutbyten 1942 om Norden efter kriget*

5: *Nya fronter?: 1943 – spänd väntan (1994)*

NB! Carlgrens bidrag till denna del handlar om *Sverige, Norden och stormakterna – Kring en brevväxling inom utrikesförvaltningen årsskiftet 1943-1944*

6: *Vårstormar: 1944 – krigsslutet skönjes (1995)*

NB! Andolf följer upp med kapitlet *Interneringen av briter och tyskar 1943-1944*

7: *Horisonten klarnar: 1945 – krigsslut (1995)*

(Probus förlag 1989—1995, nytryck Svenskt militärhistoriskt bibliotek 2002)

Hägglöf, Gunnar: *Svensk krigshandelspolitik under andra världskriget (Norstedts 1958)*

NB! GH var chef för UD:s handelsavdelning och drev bl.a. förhandlingar om handelsavtal med Nazi-Tyskland. Hans följande böcker är öppenhjärtiga om än ibland något egocentriska.

Hägglöf, Gunnar: *Samtida vittne (Norstedts 1972)*

Hägglöf, Gunnar: *Det kringrända Sverige (Norstedts 1983)*

Hägglöf, Gunnar: *Vägen ut (Norstedts 1984)*

Ihlen, Joakim & Kugelberg, Bertil: *Grannar emellan. (Wahlström & Widstrand 1945)*

NB! Svensk utgåva av boken *Freundenfolk*.

Jerneck, Benkt: *Folket utan fruktan – Norge 1942-1945* (Norstedts 1943)

NB! BJ var TT:s korrespondent i Oslo – tills han blev portad av ockupationsmakten 1943.

Johansson, Alf W: *Per Albin och kriget* (1985)

Johansson, Alf W.: *Den nazistiska utmaningen – Aspekter på andra världskriget* (Prisma; femte utvidgade upplagan 2000)

Johansson, Anders: *En sörmländsk norgehistoria*, (Kapitel om Kjesäter i årsboken *Sörmlandsbygden 2003*, utgiven av Södermanlands hembygdsförbund)

Johansson, Anders: *Den glömda armén* (Fischer & Co 2005, korrigerad nyutgåva i pocket 2008).

Johansson, Anders: *Håndslag från Sverige till Norge 1942-45* (Presshistorisk Årsbok 2008, utgiven av Svensk Presshistorisk Förening)

Johansson, Anders: *De glömda agenterna – Norsk-svenska vapenbröder mot Nazi-Tyskland* (Fischer & Co/Lind & Co 2010, korrigerad pocketutgåva 2012)

Johansson, Anders: *De glömda blockadbrytarna – Krigsdramatik på svenska västkusten 1939-1945* (Fischer & Co/Lind & Co 2016)

Johansson, Anders & Wallenius, Mats: *Norges tack till Sverige*

NB! Se Wallenius

Johansson, Sven: *Kyrkbyn som togs i beslag: dokumentär berättelse om lägren i Öreryd under andra världskriget*. (Utgiven på eget förlag, Hestra 2002, nytryck 2008)

von Knorring, Göran: *Utan kvinnorna hade det inte gått – Norge-Sverige 1940-1945* (Svensk/Norskt Kulturcenter, Furudal 2008)

NB! GvK lyfter fram norska kvinnor som var verksamma i motståndsrörelsen, först hemma i Norge och därefter som flyktingar i Sverige.

von Knorring, Göran: *Ore i andra världskrigets skugga : bygden med två norska militärförläggningar 1944-1945* (Utgiven av Ore hembygdsförening 2011)

NB! GvK fokuserar på Tappudden och Skålmyra i nordöstra Dalarna.

Kugelberg, Bertil: *Upp i vind* (Norstedts 1985)

NB! Norgevännen och SAF-direktören BK var en av de främsta initiativtagarna till och ledarna för Svenska Norgehjälpen 1942-1945. Han har också lämnat efter sig ett värdefullt personligt arkiv om flera uppdrag och resor i hjälpkampanjens tjänst och som finns förvarade inom SAF:s arkiv vid Centrum för näringslivshistoria i Bromma.

Kellgren, Harry: *Sex krigsår i Skölds skugga* (Saxon & Lindströms förlag 1951)

NB! Hög svensk officer som var militär rådgivare till försvarsminister Per Edvin Sköld. Efter kriget kritiserad för alltför intima förbindelser med tyska militära representanter i Stockholm.

Larsmo, Ola: *Djävulssonaten. Ur det svenska hatets historia.* (Albert Bonniers Förlag 2007.)

NB! Romanförfattaren, kulturskribenten och f. PEN-ordföranden OL skildrar i denna bok det polariserade opinionsläget i Sverige strax före krigsutbrottet, då svenska studenter vid bl.a. det s.k. Bollhusmötet i Uppsala högljutt protesterar mot att ett fåtal judiska flyktingar ska få komma in i Sverige.

Larsson, Göran: *Krig och hemlig verksamhet* (Artikel i tidskriften *Fynd* 2011, utgiven av Fornminnesföreningen i Göteborg)

Leifland, Leif: *“They must get in before the end”. Churchill och Sverige 1944 och 1945.*

(Kapitel i *Utrikespolitik och historia, Studier tillägnade Wilhelm M. Carlgren den 6 maj 1987*, Militärhistoriska förlaget, Stockholm 1987)

NB! Ambassadör LL var en prominent svensk diplomat med sin sista post i London, där han uppenbarligen tillbringade många timmar i National Archives (brittiska riksarkivet) och utforskade spännande dokument om krigets slutskede i Skandinavien.

Leifland, Leif: *General Böhmes val – Sverige och det nazistiska Tyskland våren 1945.* (Norstedts, Stockholm 1992)

NB! Böhme var den högste tyske befälhavaren i Norge vid krigsslutet och den som kapitulerade inför brittiska företrädare. I påtryckningar ingick bl.a. hot om en allierad inmarsch från och medverkan av Sverige.

Leifland, Leif: *De allierade och den svenska neutraliteten.* (Kapitel i *Tidningen och världen, En vänbok till Olof Santesson, Dagens Nyheter, Stockholm 1998*)

Linder, Jan: *Andra världskriget och Sverige – Historia och mytbildning* (Infomanager Förlag Jan Linder, Stockholm 2002)

NB! JL, son till en hög svensk marinofficer, har verksamt bidrag till att utforska skandinavisk krigshistoria och gör ofta spännande bedömningar och upptäckter vid sidan av de konventionella historikerna.

Linder, Jan: *Norge 1940 – Drama i nio akter*

(Infomanager Förlag Jan Linder, Stockholm 2005)

Linder, Jan: *Krigsfall Sverige! Tysklands anfallsplan mot Sverige 1943* (Infomanager Förlag Jan Linder, Stockholm 2006)

NB! Anfallsplanen förutsatte inmarsch från Norge.

Lindholm, May: *Norska flyktingar i Sverige under andra världskriget* (Svensk-norsk kulturcenter, Furudal 2001)

Lorentz, Gunnar & Hommerberg, Sigge: *Bernt Balchen – Den flygande vikingen* (Allhems Förlag, Malmö 1945)

NB! Den norsk-amerikanske flygöversten BB var engagerad i flera olika verksamheter i Sverige under WW2. Han var bl.a. ansvarig för en luftbro Bromma-Skottland med norska rekryter sommaren 1944 och flög ”polititropper” från flottiljen i Luleå till Finnmark sista krigsvintern. Efter krigsslutet i maj 1945 genomförde BB i samarbete med bl.a. Harry Söderman en omfattande svensk operation för att flyga in sjukvårdspersonal, mediciner, nödhjälp etc till ca 20 000 frigivna ryska krigsfångar i Bodö.

Lundberg, Lennart: *Krigsmalmens offer* (Åkeriförlaget, Värnamo 1993)

Lundberg, Lennart: *Svenska spioner och hjältar under andra världskriget*, (Tre Böcker 1997)

Lundberg, Lennart: *Lejdtrafik och kvarstad: den svenska lejdtrafiken och de norska kvarstadsbåtarna under andra världskriget*.

Inklusive material ur kommendörkapten Tore Simonssons arkiv. (Marinlitteraturföreningen nr 85, Karlskrona 1999)

Lundberg, Lennart: *Handelsflottan under andra världskriget*. (Instant Book Stockholm 2007.)

Lundgren, Hans: *Krampen – Ryssläger i Sverige under andra världskriget* (Västmanlands Läns Museum 2008)

NB! Författaren, lokalredaktör för Upsala Nya Tidning, berättar om svenska interneringsläger, främst i Västmanland, för sovjetiska soldater som rymt från främst tyska fångläger i Norge. Ockupationsmakten där använde krigsfångarna som tvångsarbetare under mycket brutala förhållanden med många dödsoffer. Sverige utlämnade senhösten 1944 ett par tusen av internerna till Sovjet.

Löow, Heléne, Fredh, Terje och Edvardsson, Dag: *Beredskapstid i Västsverige. Tre bohussläktingar skriver*. (Göteborgs och Bohus läns Bildningsförbund, Uddevalla 1989)

Minell, Gösta: *Minnen från gränsvakten 1939-1945* (Årsboken Värmland förr och nu 1974)

NB! GM var landsfiskal i gränsorten Charlottenberg och samarbetade där med den norska motståndsrörelsen.

Moberg, Axel: *Ekot av kriget – Hur andra världskriget skildrades i dåtida svenska tidningar*. Förord av Henrik Berggren. (Instant Book Stockholm 2015)

NB! Vilken bild fick den svenska allmänheten av andra världskriget medan det pågick? Detta är AM:s utgångspunkt för en detaljerad genomgång av tio ledande dagstidningar. Författaren, en pensionerad UD-tjänsteman, beskriver händelser som fallit i glömska, liksom rykten och spekulationer i pressen om vad som komma skulle. Boken bjuder nutida läsare på en rad aha-upplevelser. Varför har ingen skrivit denna bok tidigare, frågar sig historikern Henrik Berggren i förordet.

Munthe, Gustaf: *Tennsoldaten* (Natur och Kultur, Stockholm 1960)

NB! Kulturarbetaren GM var förste chef för det s.k. M-kontoret i Göteborg, den västsvenska militära underrättelsetjänsten med högkvarter uppe på loftet på hans arbetsplats, Röhsska konstslöjdmuseet. M-kontoret organiserade tidigt samverkan med norska underrättelsetjänster och Milorg, före C-byrån vid försvarsstaben i Stockholm.

Munthe, Malcolm: *I krig är allt tillåtet – Som sabotör i Finland, Norge och Sverige* (Lars Hökerbergs Bokförlag 1954)

NB! MM var son till den kunglige livläkaren Axel Munthe. Medan denne bodde på Slottet i Stockholm ägnade sig MM åt illegal brittisk verksamhet i Sverige – tills han utvisades till sitt andra hemland England. Utgåvan på engelska hade titeln *Sweet is war*. Svenska utgåvan har ett extra kapitel om det s.k. Krylbosabotaget 1941, som förmodligen var en olyckshändelse, men som MM antytt att han organiserade.

Nilsson, Torbjörn & Sörensen, Øystein (redaktörer): *Goda grannar eller morska motståndare? – Sverige och Norge från 1814 till idag*. (Carlssons förlag 2005)

Nordström, Annika (red.), Skarin Frykman, Birgitta, Trossholmen, Ninni: *Västsvenskt vardagsliv under andra världskriget – En tillbakablickande antologi*. (A-Script förlag 2014)

Norlén, Nils: *De sista vittnena – Till femtioårsminnet av andra världskrigets slut. Nu måste det berättas* (Värmlandslitteratur Karlstad 1994)

Oldenburg, Lennart: *Under stöveln – Norge 1940-1945* (Atlantis 2008)

Ottosson, Jan & Magnusson, Lars: *Hemliga makter – Svensk militär underrättelsetjänst från unionskrisen till det kalla kriget* (Prisma, Stockholm 2004)

Olofson, Willy (redaktör): *Gränsbo i krigets skugga – Erfarenheter och minnen av motståndet* (Uppsala Universitet, Missio No 29, 2012)

NB! Författaren och bokens redaktör, missionspastorn WO, är son till "Mor Betsy" som med sin familj bodde invid riksgränsen strax norr om Töcksfors och hjälpte drygt 3 000 norska flyktingar då de nyss kommit in på svenskt territorium. WO har haft stor hjälp av Sigbert Axelson, som också skrivit en intressant och översiktlig introduktion.

Olsson, Simon: *Beyond Diplomacy: German Military Intelligence in Sweden 1939-1945.* (International Journal of Intelligence and Counterintelligence 24, no. 2 (Summery 2011): P. 338-351.)

Palm, Thede: *Några studier till T-kontorets historia; utgivna genom Evabritta Wallenberg* (Samfundet för utgivande av handskrifter rörande Skandinaviens historia, Stockholm 1999 genom Evabritta Wallberg)

NB! TP samverkade tidigt med norska underrättelsetjänsten vid flyktinglägret Öreryd i Småland och därmed indirekt med dess brittiska kontakter. Han var senare verksam för C-byrån i gränsbygder i Värmland. Vad han gjorde där i höljt i dunkel... TP blev vid C-Byråns nedläggning efter kriget chef för den nya militära underrättelsetjänsten – T-kontoret - tills han hamnade i konflikt med Olof Palme.

TP:s arkiv vid Krigsarkivet i Stockholm är sedan 1 januari 2016 tillgängligt för forskning men en stor del av volymerna är fortsatt hemligstämplade.

Persson, Maria (redaktör): *Skatås – utgrävningen av en minneslucka* (Bricoleur Press 2011)

NB! Vid Skatås i Väst-Sverige påträffades spår efter ett tidigt norskt läger under kriget. 1945 kom över 500 överlevande från nazi-tyska koncentrationsläger till Skatås för koncalescens inför vidare förd till sina hemländer.

Persson, Sune: "Vi åker till Sverige" *De vita bussarna 1945.* (Fischer & Co 2002)

NB! Ett standardverk om Folke Bernadottes räddningsexpedition.

Perwe, Johan: *Mörkläggnig – Nazismen och motståndet i Norrköping 1933-1945* (Carlssons 2016)

NB! Ett gott exempel på hur en författare med goda insikter och kunskaper samt personligt engagemang skildrar en viktig period i en större svensk stad och sätter in händelser och personer i det stora övergripande sammanhanget. Johan Perwe är historiker och journalist och utkom 2006 med boken *Bombprästen – Erik Perwe på uppdrag i Berlin under andra världskriget* (som handlar om hans morfar som var svensk präst i den tyska huvudstaden och omkom i november 1944, då det flygplan han åkte med sköts ner nära Falsterbo i Skåne.)

Posse, Amelie: *Åtskilligt kan nu sägas* (Natur och kultur 1950)

NB! AP grundade "Tisdagsklubben" som var både ett diskussionsforum och en potentiell motståndsgrupp om Sverige skulle ockuperas av Nazi-Tyskland.

Rander, Tommy: *Din farfar heter Bernt* (Zon förlag 2010)

NB! Om Bernt Johannessen; Trondheim-Öreryd-Göteborg-Sachsenhausen...

Rehn, Siv, *Internerad i norra Sverige. Krigsmaktens och Utlänningskommissionens interneringsläger i Norr- och Västerbotten under åren 1940 – 1945* (Probus förlag 2002)

Richardson, Gunnar: *Beundran och fruktan – Sverige inför Tyskland 1940-1942* (Carlsson förlag 1996)

Richardson, Gunnar: *Förtroligt och hemligt – Kunglig utrikespolitik och svensk neutralitet under andra världskriget* (Carlsson förlag 2007)

NB! Innehållsrika och tankeväckande böcker av GR.

Rockberger, Nicolaus: *Göteborgstrafiken. Svensk lejdtrafik under andra världskriget* (Allmänna Förlaget 1973.)

NB! Ingår i serien avhandlingar från forskningsprojektet "Sverige under andra världskriget" (SUAV), som och finansierades av Riksbankens Jubielumsfond.

Roth, Stig: *Kontakt över gränsen – Dalsland – Østfold – Bohuslän 1942-1945* (Dalslands Fornminnes- och Hembygdsförbund 2005)

NB! Dokumenterar de många flykt- och kurirvägarna över gränsen i sydöstra Norge. Utförligt nätverk med kommentarer av Gudrun Rydberg. Fil.lic. Stig Roth var verksam vid M-kontoret i Göteborg, den västsvenska militära underrättelsetjänsten med högkvarter på vinden till Rhösska konstslöjdmuseet.

Rydberg, Gudrun: *Hembygden Dalsland* (Årsbok 2005, Dalslands Fornminnes- och Hembygdsförbund)

NB! Innehållsrik temabok om Norge-Dalsland under andra världskriget

Sennerteg, Niclas: *Tyskland talar – Hitlers svenska radiostation* (Historiska Media, Lund 2006)

Sjöstedt, Charlotta: *I skuggan av ett hjältefolk – Svenska frivilliga för det ockuperade Norge*. (Hjalmarson & Högberg, Stockholm 1999)

NB! En viktig, innehållsrik bok och inspirationskälla för undertecknad AJn.

Steen, Kjell-Åke: *Svenskar i Hitlers krig – 15 reportage från gränsen vid Värmland åren 1940-1945*(Krelib Hagfors1986)

Svanberg, Ingvar & Tydén, Mattias: *Sverige och Förintelsen – Debatt och dokument om Europas judar 1933 – 1945* (Dialogos 2005)

NB! Kapitel 12 har rubriken "Ett ohyggligt budskap kommer från Norge"

Svensson, Rune (major): *Sveriges hemliga vapen? C-byråns verksamhet under andra världskriget – en analys av mål, medel, organisation och verksamhet i stort*

(Militärhistorisk tidskrift 1999, utgiven av Militärhistoriska avdelningen vid Försvarshögskolans strategiska institut)

Söderman, Erik: *Revolver-Harry – Överdirektör Harry Söderman vid Kriminaltekniska Anstalten. Hans liv och bedrifter.*
(Erik Söderman förlag 2008)

NB! Författaren ES är son till "Revolver-Harry" och har värnat om integritet och objektivitet då han skrivit om sin kontroversielle far.

Söderman, Harry: *Skandinaviskt mellanspel – Norska och danska trupper i Sverige.* (Forum, Stockholm 1945, no. övers.: Gyldendal, Oslo 1946)

NB! En "klassiker" av "Revolver-Harry", som skrevs mycket snabbt efter krigsslutet; förmodligen dikterades den för medarbetare vid SKL i Polishögkvarteret på Kungsholmen i Stockholm.

Söderman, Harry: *Inte bara brott* (Forum, Stockholm 1956)
En första version utgavs under titeln "Policeman's Lot" (Funk & Wagnalls, New York, 1956)

Tennant, Peter: *Swedish Intelligence in the Second World War.*
(Intelligence and National Security 2, no. 3 (Apr. 1987): P. 354-361.)

Tennant, Peter: *Vid sidan av kriget – Diplomat i Sverige 1939-1945*
(Legenda Stockholm 1989)

NB! En mycket avslöjande, indiskret bok med en mängd "name-dropping". Sympatisk inställd till Sverige, men kritisk mot svenska makthavare – och även sina egna överordnade i London.

"Under cover as the press attaché at the British Embassy in Stockholm, Tennant worked for SIS, and occasionally SOE, in Sweden during World War II. - - - ... the author looks at the achievements of Swedish intelligence during the war. - - - (the) whole book is filled with small clutches of original insights, such as to make it an indispensable addition to the bookshelf of any student of the politics of the Second World War."

Tennant, Peter: *Touchlines of War.*
(University of Hull Press, 1992. Boston: Park & Co., 1992.)

NB! Först tre år senare (!) utgav PT *Vid sidan av kriget* på engelska

Thorsell, Staffan: *Mein lieber Reichskanzler! Sveriges kontakter med Hitlers rikskansli.* (Bonnier Fakta 2006.)

Waernberg, Jan: *Flygoperation Balchen – Amerikanska flygningar i Sverige 1944-1945.*

(Specialnummer av *Svensk Flyghistorisk Tidskrift*, 4/1995, i samverkan med Norrbottens Flygflottilj, F21 vid Luleå).

NB! Krigshistorikern JW summerar de olika verksamheter den norsk-amerikanske flygöversten Bernt Balchen drev i Sverige de sista krigsåren, inklusive ”slipp” till hemmefronten, luftbron ”Balder/Sonnie” av ett par tusen norska rekryter till Storbritannien sommaren 1944 samt inflygning av ”polititropper” till Finnmark sista krigsvintern 1945.

Wahlbäck, Krister & Boberg, Göran: Sveriges sak är vår. Svensk utrikespolitik 1939–1945 i dokument (Bokförlaget Prisma, Stockholm 1966)

NB! Ett standardverk, utgivet ett par decennier efter krigsslutet.

Wahlbäck, Krister: Regeringen och kriget. Ur statsrådets dagböcker 1939–41 (Bokförlaget Prisma, Stockholm 1972)

Wallenius, Mats & Johansson, Anders: Norges tack till Sverige. (Utgiven av Svensk-norska samarbetsfonden 2016 i begränsad, exklusiv upplaga – men finns tillgäng för gratis nerladdning på www.norgestack.se)

Wechselmann, Maj: De bruna förbindelserna (Ordfront förlag 1995)

Weebe, Axel: Krigsdagbok 1940-1945 – Urval och redigering Folke Bergh (Proprius Förlag Stockholm 2001)

NB! AW var präst och föreståndare i svenska Margaretaförsamlingen i Oslo. FB var hans närmaste medarbetare som pastorsadjunkt från 1942. Originaldagboken omfattar 650 A4-sidor. **AJ: Var finns dagboken?**

Wiesener, Albert: Astrid D.D.D. – Ett offer för krigspsykosen under och efter den tyska ockupationen av Norge. (P.A. Norstedt & Söners Förlag 1983)

NB! Författaren AB var försvarsadvokat för den norska medborgaren Astrid Dövle-Dollis-Dahlgren som greps i värmländsk gränsbygd i februari 1944 som misstänkt tysk spion. Hon åtalades och dömdes till två års straffarbete.

Wrangel, Carl-Axel: Sveriges militära beredskap 1939-1945. (Militärhistoriska förlaget Stockholm 1982)

”Wulvaricht” (pseudonym): Spionage i Göteborg under andra världskriget: Hemlig tysk och allierad verksamhet i Göteborg 1939-1945 (Alruna 2009)

NB! Mycket spännande stoff men svårt att bedöma och bruka som käll- och referensmaterial eftersom författaren gömmer sig bakom pseudonym.

Åmark, Klas: Att bo granne med ondskan – Sveriges förhållande till nazismen, Nazityskland och Förintelsen (Albert Bonniers förlag 2011)

NB! Ett gediget standardverk om Sverige och andra världskriget men där Norge hamnar något i skuggan för det stora temat som anges i underrubriken. De norska judarna ägnas 1,5 sida.

Överby, Anders: *Krigstid i gränsbygd* (Järnskogs hembygdsförening 1997)

NB! En innehållsrik lokalhistorisk bok om värmländsk gränsbygd mot Norge under andra världskriget. Utgiven av Järnskogs hembygdsförening i Koppom som också driver museet "Beredskapsåra" med prägel av 1940-talets försvar mot den nazi-tyska ockupationsmakten.

[Avhandlingar, vitböcker, dokument, uppsatser](#)

Bagge, Gösta: *Minnesanteckningar*.

(Utgivna genom Kersti Blidberg och Alf W. Johansson av Kungl. Samfundet för utgivande av handskrifter rörande Skandinaviens historia 2013.)

NB! Högerledaren GB var statsråd i samlingsregeringen och bjuder på intressanta inblickar och högst personliga omdömen och kommentarer.

Berge, Anders: *Flyktingpolitik i stormakts skugga*;

Se under förteckningen ovan!

Carlsson, Erik: *Sverige och tysk motståndsrörelse under andra världskriget* (Doktorsavhandling i filosofi, Lund University Press 1998)

NB! Ett viktigt verk med relevans för kriget i stort.

Ehrensverd, Carl August: *Glimtar från försvarsstaben*

(Promemoria i Ehrensvärds arkiv, troligen skriven 1952, ingår i Tosterupsamlingen, Riksarkivet/Marieberg, Stockholm.

NB! "Cala" var en av Sveriges mest framstående militärer under kriget, ledde tillsammans med Nils Svedlund en omsvängning i allierad favör – och bidrog verksamt till materiellt och moraliskt stöd till de norska "polititroppene".

Flyghed, Janne: *Rättsstat i kris – Spioneri och sabotage i Sverige under Andra Världskriget* (Federativs Förlag Gävle 1992)

NB! Viktig belysning av den svenska rättsstaten under krigets hårda tryck.

Gustavsson, Björn: *Människan, politikern och författaren Eyvind Johnson under åren 1938-1945*. (C-uppsats Göteborgs universitet 1982)

NB! EJ var ansvarig utgivare för den norska "illegala" avisen *Håndslag*, som trycktes i Stockholm och smugglades till hjemmefronten i Norge. Främsta skribenterna var Torolf Elster och Willy Brandt. Norske satirteknaren Ragnvald Blix flitig medarbetare under pseudonymen Stig Höök.

Levine, Paul A.: *From Indifference to Activism – Swedish Diplomacy and the Holocaust; 1938-1944* (Acta Universitatis Upsalienses 1996)

NB! "Analysis of UD´s motives shows that Sweden was also capable of playing "the politics of rescue" with the potential lives of thousands... "

Lars Lundgren, *Kontroversiell representation. Det svenska generalkonsulatet i Oslo 1941-1945*.

(6op-uppsats i historia, Stockholms Universitet 1990, icke publicerad)

NB! Den för mig (AJn) enda kända beskrivningen av en viktig och utsatt svensk diplomatisk representation under andra världskriget. Generalkonsulatet fungerade i praktiken till stora delar som en ambassad.

Sandelin, Kenneth: *I skuggan av tysktågen.*

60-poängsuppsats i historia, Högskolan i Karlstad 1991.

Thun, Krister: *C-byråns verksamhet i Norge 1939-1945 – sedd ur ett förvarningsperspektiv*

(C-uppsats publicerad i Meddelanden från Militärhistoriska avdelningen Försvarshögskolan Nr 10. En av fyra studier om svensk underrättelsetjänst och underrättelsetjänst i Sverige, utgivning 2002 med Kent Zetterberg och Per Iko som redaktörer)

Thun, Krister: *Svenska bilder av Norge. En studie av myndigheternas förhållande till svensk press 1940 –1945*

(Magisteruppsats i historia, Stockholms universitet 2001)

Betänkande med förslag till Utlänningslag och Lag angående omhändertagande av utlänning i anstalt eller förläggning. Avgivet av 1943 års utlänningssakkunniga (SOU 1945:1)

NB! Statens Offentliga Utredningar (SOU) och andra rapporter/vitböcker är ofta digitalt tillgängliga på www.runeberg.org/sou/

Förspelet till det tyska angreppet på Danmark och Norge den 9 april 1940 i aktstycket Handlingar rörande Sveriges politik under andra världskriget (Kungl. Utrikesdepartementets aktstycke, Stockholm, 1947)

Sveriges förhållande till Danmark och Norge under krigsåren.

Redogörelser avgivna till den svenska utrikesnämnden av ministern för utrikes ärenden 1941–1945. (För våren och försommaren 1945 svarade statsminister Per-Albin Hansson i Riksdagens andra kammare 16 juni.) (P.A. Norstedt & Söner Stockholm 1945.)

Transiteringsfrågor och därmed sammanhängande spörsmål April-Juni 1940.

(Svenska UD1947)

Frågor i samband med norska regeringens vistelse utanför Norge 1940-1943. (Svenska UD 1948)

Förhandlingarna 1945 om svensk intervention i Norge och Danmark; (UD-dokument författat av Wilhelm M. Carlgren, publicerat 1957.)

En parlamentarisk undersökningskommission angående **flyktingärenden och säkerhetstjänst under andra världskriget**, den s.k. Sandlerkommissionen (efter sin ordförande f. utrikesministern Rickard Sandler), kom med tre s.k. betänkanden eller rapporter:

I: *Betänkande angående flyktingars behandling (SOU 1946:36)*

II: *Betänkande angående utlämnande av uppgifter om flyktingar (SOU 1946:93)*

III: *Betänkande angående säkerhetstjänstens verksamhet (SOU 1948:7)*

SOU 1963:60: *Svenska handelsflottans krigsförluster under andra världskriget.*

NB! Luleå Tekniska Högskola (!) har "producerat" några uppsatser med koppling till Norge/Sverige och andra världskriget. Detta kan ha berott på en engagerad handledare – Mattias Strand. En av studenterna är Malin Ekenberg som 2007 skrev D-uppsatsen "Krylbo-smällen" om ett misstänkt brittiskt sabotage mot ett tyskt militärt transporttåg (som enligt andra rapporter var en olyckshändelse med varmgång i en järnvägsvagn).

INTERNATIONELLT; facklitteratur, avhandlingar m.m

Binney, Marcus: *Secret War Heroes.* (Hodder & Stoughton 2005)

NB! Bland de "hemliga" brittiska krigshjältar som MB berättar om finns hans styvfar Sir George Binney, den främste "blockadbrytaren" och ledare för *Operation Rubble* och *Operation Performance* från Väst-Sverige 1941 respektive 1942. Den första blev en stor framgång – den andra en katastrof...

Golson, Eric B: *The Economics of Neutrality: Spain, Sweden and Switzerland in the Second World War* (avhandling 2011).

NB! EBG är en av de internationella forskare som brutit ny mark genom att granska Skandinavien och andra världskriget utifrån nya synvinklar, utan förutfattade meningar och med öppna ögon.

Golson, Eric B: *Did Swedish Ball Bearings Keep the Second World War Going? Re-evaluating Neutral Sweden's Role.*

(Studie presenterad vid årskonferens 2011 med brittiska Economic History Society. Publicerad i *Scandinavian Economic History Review* 60:02 juni 2012.)

Cruickshank, Charles: *SOE in Scandinavia.* (Oxford University Press 1986.)

NB! Churchill startade SOE (Special Operations Executive) för att "sätta Europa i brand" genom att operera bakom "fiendens linjer", dit tydligen Sverige räknades. SOE hade få triumfer men desto fler fiaskon i Sverige. Se även bl.a. Peter Tennants *Vid sidan av kriget.*

Denham, Henry: *Inside the Nazi Ring – A Naval Attache in Sweeden 1940-1945* (Förlaget John Murray London 1984)

NB! HD var brittisk marinattaché i Sverige under kriget och under hård press av värdlandets myndigheter.

Farago, Ladislas: *The Game of the Foxes*. (Hodder and Stoughton 1971.)

Gilmour, John: *Sweden, the Swastika and Stalin. The Swedish Experience in the Second World War* (Edinburgh University Press 2010.)

NB! Den skotske historikern JG öppnar verkligen nya perspektiv på Sverige och andra världskriget. Han är mer förstående för samlingsregeringen än dess inhemska kritiker.

Gilmour, John: *Hitler, Stalin och Sverige – Ett nytt perspektiv på den svenska erfarenheten av andra världskriget* (Santérus förlag 2016; Svensk utgåva av ovan nämnda bok)

Gilmour, John & Stephenson, Jill (red.): *Hitler's Scandinavian Legacy*. (Bloomsbury 2013.)

NB! Bland medförfattarna märks prof em Kent Zetterberg med ett kapitel rubricerat "The Case of Sweden" och norske forskaren Tom Kristiansen, som skriver under rubriken *Closing a Long Chapter: German-Norwegian Relations 1939-45: Norway and the Third Reich*. Ole Kristian Grimnes medverkar med bidraget *Hitler's Norwegian Legacy* och den svenska historikern Johan Östlings kapitel har rubriken *Realism and Idealism: Swedish Narratives of the Second World War: Historiography and Interpretation in the Post-War Era*.

Hopper, Bruce: *Sweden – A Case Study in neutrality*. (Foreign Affairs Volume 23, October 1944-July 1945. New York.)

NB! En amerikansk bedömning – i krigets slutskede – av Sveriges neutralitet.

Jackson, Sophie: *SOE's Balls of Steel*. (The History Press, 2013.)

NB! Brittisk författare fokuserar på operationerna *Rubble* och *Performance* från Väst-Sverige 1941 respektive 1942.

Lunde, Henrik O.: *Hitler's Pre-Emptive War – The Battle for Norway, 1940*, (Casemate 2009)

McKay, Craig Graham: *From Information to Intrigue: Studies in Secret Service Based on the Swedish Experience, 1939-1945*. (London: Frank Cass, 1993.)

NB! Mycket intressant men i Sverige föga uppmärksammas bok.

McKay, Craig Graham: *The Krämer Case: A Study in Three Dimensions*. (Intelligence and National Security 4, no. 2 (Apr. 1989): 268-294.)

NB! Karl-Heinz Krämer var formellt flygvapenattaché vid Tysklands legation i Stockholm från maj 1941 till krigsslutet fyra år senare, men den posten var täckmantel för hans jobb som agent för tyska underrättelsetjänsten Abwehr.

Molander, Pia: *Intelligence, Diplomacy and the Swedish Dilemma: The Special Operations Executive in Neutral Sweden, 1939-45.* (Intelligence and National Security 22, no. 5 (Oct. 2007): P.722-744.)
NB! PM har numera en tjänst vid Försvarshögskolan i Stockholm.

Munch-Petersen, Thomas: *The Strategy of Phoney War. Britain, Sweden and the Iron Ore Question 1939-1940.* (Militärhistoriska Förlaget Stockholm 1981)

Salmon, Patrick: *British Plans for Economic Warfare against Germany 1937-1939. The Problem of Swedish Iron Ore. Kapitel i The Second World War. Essays in Military and Political History. Editor Walter Laqueur. Utgiven av SAGE Publications London & Beverly Hills 1982.*
NB! PS är en av de prominenta internationella forskare som under senaste decennierna forskat om Skandinavien och andra världskriget med nya ögon. Hans avhandling i Cambridge 1979 publicerades först efter drygt tre decennier – i Västtyskland. Se nedan!

Salmon, Patrick: *Deadlock and Diversion – Scandinavia in British Strategy during the Twilight War 1939-1940,* (Doktorsavhandling av PS vid University of Cambridge 1979, utgiven av Verlag H.M. Hauschild GmbH, Bremen 2012)

(15 november 2017; AJn)